

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

vi alla

Argång 22

Nr. 1 1973

*per
10*

pe
0

vi alla

tidskrift för Göteborgs fritidsledare

vi alla nr 1 handlar huvudsakligen om ungdomsorganisationernas ledarutbildning.

- Avdelningschef Lars Andréasson kommenterar de riktlinjer för fritidsverksamheten, som Kommunstyrelsens programkommitté I har redovisat.
- Intendent Leif Svensson, Föreningsbyrån, redogör för hur föreningsinstruktörerna i Göteborg fortbildar sig. Dessutom skriver han om "Selektivt föreningsbidrag — en utmaning till nytänkande inom Göteborgs föreningsliv".
- Utbildningskonsulent Jan Hugosson, Göteborgs Distrikts Idrottsförbund, skildrar idrottsrörelsens utbildningsplanering.
- Fil lic Mats Ekholm, Pedagogiska institutionen, skriver om "gruppens funktion" — hur betydelsefullt det är att vi tillhör en grupp.
- Blivande fritidsledaren Hans Richardson, stud vid Gbgs Folkhögskola, redogör för det nya Fritidsledarförbundets målsättning.

Omslagsbilden

"Högt i tak" är det både ur lokalmässig och symbolisk synvinkel i Göteborgs Folkhögskola. Rektor Sten Hedlund har på bilden matematiklektion och eleverna har ett bordtennisbord till underlag för sina geometriska(?) problem.

Till hösten flyttar folkhögskolan och fritidsledarutbildningen från Arbetarinstitutets fina kulturbyggnad till ett "nybygge" i Landala.

vi alla

UTGES AV
Göteborgs Socialförvaltnings
Fritidsavdelning

ANSVARIG UTGIVARE
Avdelningschef
Lars Andréasson

REDAKTIONSKOMMITTÉ
Lars Andréasson, Rune Brange,
Leif Svensson

REDAKTION
Fritidsavdelningen, Skånegatan 26,
Box 5015, 402 21 Göteborg
Tel. 031/81 08 80
Redaktör : Rune Brange

Prioritering nödvändig

Programkommitté I, som är kommunstyrelsens arbetsgrupp för skol-, kultur- och fritidsfrågor, har i årets långsiktiga budgetarbete redovisat riktlinjer för såväl den kommunala fritidsverksamheten som för stödet till föreningslivet, (GKH 200 — 1973). Kommittén tillmäter föreningsverksamheten stort värde varför "särskilda ansträngningar bör läggas ned på att uppmuntra och stödja tillkomsten av nya föreningar och verksamhetsgrupperingar. I den mån existerande organisationer själva ej har möjlighet härtill bör fritidsavdelningen ges möjlighet att utveckla sin uppsökande verksamhet och medverka vid föreningsbildandet med särskild inriktning på nya stadsdelar".

Kommittén påpekar vid upprepade tillfällen att fritidsinsatserna — även föreningsverksamheten — bör målinriktas. "En ökad selektivitet eller följsamhet i fråga om insatsernas inriktning på särskilt behovskrävande områden förordas".

En ökad selektivitet blir särskilt angelägen i ett trängt ekonomiskt läge. Med kommunalt skattetak, vikande befolkningssiffror och behov av kraftfulla insatser för ex sjuk- och åldringsvård är det troligt att fritidssektorn de närmaste åren inte kommer att prioriteras vid fördelning av den kommunala budgetkakan. Visserligen säger programkommitté I att "kommunen behöver öka sina insatser inom huvudprogrammet utbildning, fritid och kultur också relativt i förhållande till andra områden inte minst därför att effektiva insatser på detta område torde kunna ge positiva effekter på kostnadsutvecklingen bl a inom hälso-, sjuk- och socialvårdsområdet". Uttalandet är dock ingen garanti för en ur fritidssynpunkt gynnsam budgetutveckling. Detta är beklagligt med tanke på de säkerligen mycket påtagliga positiva resultat som skulle ernås genom en ur totalekonomisk synpunkt marginell ökning av satsningen på den förebyggande hälso- o. socialvård som bedrivs inom fritidssektorn.

En hårdare prioritering blir således nödvändig. Vi måste få ut största möjliga effekt ur varje fritidsinsats. Vilka insatser och aktiviteter som skall prioriteras ger de nyligen presenterade grundläggande värderingarna för kommunens fritidsverksamhet besked om. Vi är således på väg mot en mera medveten styrning av de kommunala fritidsinsatserna mot politiskt fastlagda mål. Det finns all anledning att påminna om detta i ett nummer av Vi alla där utbildningen av fritidsledare ägnas stort intresse. **Lars Andréasson**

Kontinuerlig fortbildning ger instruktörerna ökad kompetens att själva leda ledarutbildning

Utbildningen av ungdomsledare inom föreningsvärlden har på senare år tillmätts allt större betydelse. Antalet ledarkurser och kursdeltagare visar en ständig ökning. Inte minst de väsentligt förbättrade ekonomiska förutsättningarna genom olika bidrag från såväl stat som kommun har varit en bidragande orsak till denna utveckling. Flertalet av dessa kurser är dock i hög grad fackbetonade, d v s idrottsledarskap, scoutmetodik, politisk skolning etc. Svårigheter uppstår därför gärna då det gäller att hitta ett lämpligt sätt att fortbilda de funktionärer, som dels ofta själva har utbildat fackledare och dels har att i olika sammanhang söka integrera sin organisations verksamhet i ett större samhällsperspektiv.

En komplicerad funktion

Att vara föreningsinstruktör på heltid är att vara

- ideolog
- marknadsförare
- administratör
- pedagog
- ekonom
- inspiratör
- kaffekokare.

I Göteborg är f n ett 70-tal instruktörer anställda på heltid inom de olika ideella ungdomsorganisationerna. Till viss del ekonomiseras deras lön genom sk instruktörsbidrag från Socialförvaltningens fritidsavdelning.

Göteborgsmodellen

I samarbete med Göteborgs folkhögskola har fritidsavdelningens föreningsbyrå under ett år prövat en intressant modell för fortbildning av dessa föreningsinstruktörer. Genom att utnyttja statsbidrag över skolöverstyrelsen till föreläsararvoden har dels kvalificerade medverkande kunnat utnyttjas och dels har kostnaderna för kommunens del nedbringats avsevärt. Kurserna har varit upplagda som ämneskurser inom folkhögskolans ram och har genomförts på dispens från SÖ. Med hänsyn till att arbetsuppgifterna för de olika instruktörerna sinsemellan skiljer sig markant har utbildningen genomförts efter dels en **pedagogisk** och dels en **administrativ** inriktning. Deltagarna har själva fått välja den inriktning som bäst motsvarat vederbörandes arbetssituation. För att få en adekvat koppling till instruktörernas konkreta behov av kunskap satt i relation till praktiska arbetsuppgifter har en vald arbetsgrupp från instruktörerna medverkat vid utformningen av uppläggning och innehåll i kurserna.

Flera av kursavsnitten har genomförts i internatform. Härigenom har deltagarna vid sidan av allt kunskapsstoff fått tillfälle att umgås med varandra, diskutera och utbyta åsikter och upptäcka människan bakom organisationsetiketten. Detta har upplevts mycket positivt och medverkat till att — trots stora meningsskiljaktigheter i "tjänsten" — skapa en gemenskap, som sannolikt är tämligen ovanlig i liknande sammanhang.

Föreningsjuridik stod på schemat då bilden togs av deltagarna i administrativa ämnen. Kursen pågick 9—10 april i Göteborgs folkhögskola

Dynamisk pedagogik

De kursavsnitt som avverkats hittills är följande:

Pedagogisk inriktning:

KURS- och KONFERENSTEKNIK

- behovsanalys
- inventering
- års- och flerårsplanering
- genomförande
- uppföljning, redovisning

Syfte:

Att systematisera kurs- och konferensarbetet och rationalisera teknikerna kring långtidsplanering, förberedelser, genomförande och uppföljning. Att genomföra praktikfall och därvid diskutera olika erfarenheter.

VUXENPEDAGOGIK

- pedagogiska metoder
- föreläsarens/gruppledarens roll

Syfte:

Att i samband med kurs- och konferensverksamhet diskutera vuxenpedagogiska aspekter och metoder satt i relation till utbildningsmålet.

GRUPPDYNAMIK

- dynamisk pedagogik

Syfte:

Att erhålla större insikt i gruppdynamiska aspekter på relationen mellan människor. Att själv delta i gruppdynamiska experiment och med dessa som utgångspunkt diskutera gruppbeendet.

FÖRENING I FRAMTIDEN

- samhällsarbete
- samhälle i utveckling
- integration skola—fritid

Syfte:

Sätta in föreningarna i ett samhällsperspektiv med betoning på framtiden. Diskutera olika möjligheter för föreningarna att delta i samhällsarbete. Diskutera integrationsfrågor skola—fritid.

Administrativ inriktning:

FÖRENINGSEKONOMI

- bokföring
- redovisningsteknik
- bokslut
- bokföringslagen
- kontering
- budgetering
- kostnads-/intäktsanalys
- revision

Syfte:

Att utbyta erfarenheter om föreningsekonomi. Genom konkreta fall exemplifiera möjliga lösningar på det ekonomiskt/tekniska området. Särskilt beakta överskådlighet och rationaliseringar.

Dessutom att utveckla planeringsaspekten på det ekonomiska området. Diskutera metoder för kostnads-/intäktsanalys. Revisorns rättigheter och skyldigheter.

IDÉFÖRSÄLJNING

- marknadsföring
- kommunikation
- information

Syfte:

Metoder för idéförsäljning. Betoning av planeringsaspekten i samband med nyetablering, kampanjer etc. Kommunikation i grupper, till enskilda. Information till allmänheten/särskilda målgrupper.

FÖRENINGSJURIDIK

- avtal
- försäkring
- ledaransvar
- lotterier
- hyror
- "föreningsrätt"
- skattefrågor

Syfte:

Diskutera olika förhållanden inom föreningsvärlden med anknytning till föreningen som juridisk person, avtalsslutning, ansvarsfrågor etc.

Vinkling mot framtiden

Antalet kursdagar i år är 10, fördelade på två 3-dagars och två 2-dagars perioder.

Flertalet av ämnesområdena har sökt belysa föreningslivets roll och möjligheter i ett samhällssammanhang med vinkling mot framtiden. I en situation, då resurserna är begränsade och insatserna måste satsas på grupper och områden, där de gör störst nytta, då är det angeläget att samarbete och integration inte bara blir honnörsord. Förbättrade kunskaper, kontakt över organisationsgränserna och samvaro i stimulerande miljö kan verksamt bidra till en för alla parter positiv utveckling i detta sammanhang. "Göteborgsmodellen" då det gäller fortbildning av kvalificerade föreningsfunktionärer kan vara en lämplig väg att gå.

Leif Svensson

Idrottens utbildningsplanering kan stå som modell för andra ideella organisationer

Utbildning är tidens lösen. Dagliga diskussioner i våra nyhetsmedia behandlar olika utbildningsområdens kvantitativa och kvalitativa utveckling.

När man ser hur moderna pedagogiska erfarenheter efter hand tas emot och omsättes inom många av våra samhällsområden i form av nya intentioner t ex på skolsidan, inom företagsutbildningen och inom den militära utbildningen, frågar man sig, vilken verkan dessa nya tankar fått för utbildningen inom de frivilliga folkörelserna. Det är inte här meningen, att på något sätt göra en kritisk granskning av olika organisationers utbildningsverksamhet, utan att bygga in vissa modeller i ett resonemang, med utgångspunkt från mina erfarenheter av utbildningen inom den största av våra ideella ungdomsorganisationer, idrottsrörelsen.

Idrottsutredningens betänkande (SOU 1969:29) ledde till, att det såväl centralt som regionalt tillsattes utbildningsråd, med uppgift att vara ett samarbetsorgan mellan de olika idrottsorganisationerna samt vissa myndigheter.

För Göteborgs distrikts del tillsattes ett regionalt utbildningsråd 1971. Rådets sammansättning, se sid 8.

Vilka arbetsuppgifter har då detta utbildningsråd?

I Göteborg arbetar vi med följande arbetsuppgifter:

1. Kartlägga och se över befintlig utbildning (för idrottsledare)
2. Kartlägga utbildningsbehovet
3. Planlägga utbildningen för kom-

Jan
Hugosson

mande år och om möjligt fastställa en flerårsplan

4. Föreslå och planera samordningen av utbildning organisationer emellan ex.vis:
  - a) Kurser för utbildningsledare
  - b) Kurser för testledarutbildare
  - c) Kurser för föreningsfunktionärer (lokal-kommunal ledareutbildning)
  - d) Kurser i gemensamma ämnen för övrigt
5. Godkänna kursplaner för regionala och lokala kurser
6. Vidtaga åtgärder i avsikt att inom regionen åstadkomma en planmässig rekrytering av personer till ledaruppdrag och ledarutbildning
7. Registrera och följa upp kursdeltagare
8. Undersöka och utnyttja möjligheterna till samarbete med länskolnämnder, folkhögskolor m fl
9. Svara för studieinformation till elitidrottare och blivande fritidsledare

Göteborgs Distrikts Idrottsförbund	Åke Nilsson, ordf
” ” ”	Ulla-Britt Lagerström
” ” ”	Karl-Eric Lindfors, suppl
Friluftsrämjandet	Arne Sahlin, v ordf
”	Birgitta Blacker, suppl
Korporationen	Karl-Erik Lundgren
”	Arvid G Malm, suppl
Länsskolnämnden i O-län	Nils Nordqvist
”	Bengt Johansson, suppl
Göteborgs kommun	Bertil Hansson
”	Lennart Olsson, suppl
Kommunförbundet i O-län	Holger Bergqvist
”	Gunnar Skog, suppl
Skytteförbundet i O-län	Ragnar Bredal
”	Ingvar Jarlemo, suppl
Korporationen	Per-Olov Hallonqvist, adj
”	Kurt Bengtsson, adj
Friluftsrämjandet	Elizabeth Alvergren, adj
Verkställande tjänsteman	Jan Hugosson

10. Utgöra remiss- och utredningsorgan för Centrala utbildningsrådet
11. Hålla god takt med landstingens undervisningsavdelningar (eller motsvarande organ)

Analys av nuläget

Den första arbetsuppgiften var att skaffa oss en bild av förhållandena i nuläget (1971). Hur hade idrottsledarutbildningen tidigare bedrivits och hur hade man lyckats i sina ansträngningar? Bedömdes utbildningen vara kvantitativt tillräcklig för att täcka ledarbehovet? Fanns utbildningsmaterial av tillfredsställande klass? Var föreläsarsidan täckt? Hur var avslutningen till kurserna? Vad har försvårat verksamheten? Vad har varit riktigt bra? Genom att ställa sådana frågeställningar till oss själva samt till organisationerna inom rådet fick vi en bild av nuläget.

Målsättningar

Den bild vi skapat oss genom nulägesanalysen gav oss besked om vilka områden, som var mest eftersatta och som först måste åtgärdas.

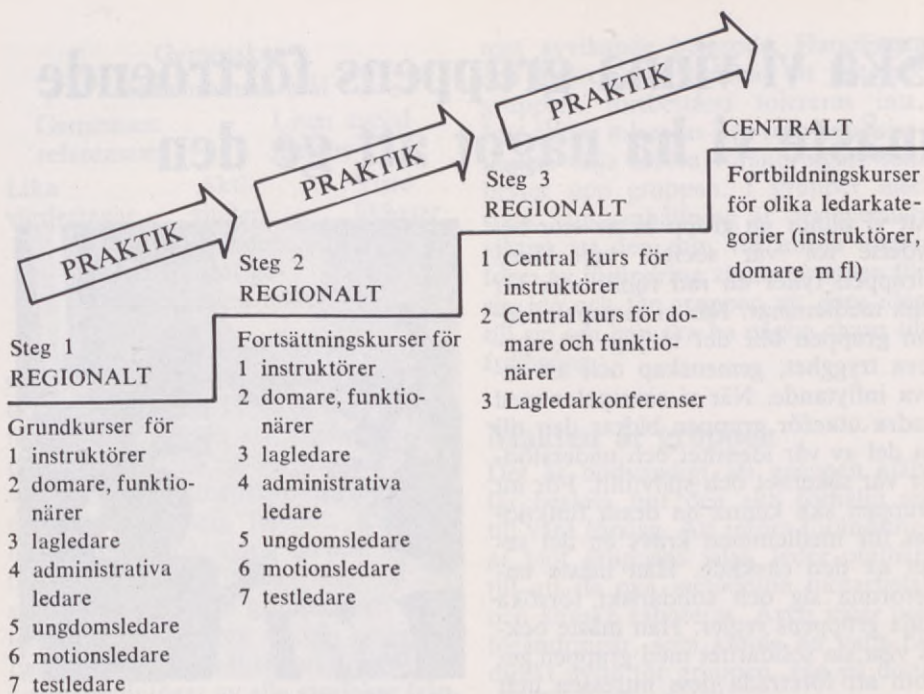
Vilken vettig människa detaljplanerar en resa innan han (hon) har bestämt sig för resmålet? På samma sätt var vi tvungna att resonera. Genom att centrala utbildningsrådet fick resurser att börja fungera fick vi ett system i utbildningen, där resmålen kunde skönjas. De olika "trappstegen" i utbildningssystemet illustreras på sid 9.

Detta system i utbildningen gjorde det möjligt att bedöma huruvida utbildningsmålet för ex en steg I-kurs stod i relevant förhållande till utbildningsmålen för steg II och III.

Om målen utskrivs så att de blir, realistiska operationella (mätbara) tidsbestämda

kan man efteråt mäta det resultat man uppnått och se i fall målet nåtts.

Om således utbildningen fyller dessa krav, dvs att "resmålet" finns formulerat och att ett klart samband finnes genom hela utbildningssystemet kan läromedel och lärarhandledningar konstrueras som styr föreläsare in på den linje man önskar.

LOKALT (Kommunen): Lokal idrottsledarutbildning

Målgrupper — Målgruppsanalys

Genom att målen ger en fingervisning om vad man skall göra, ger de också en antydning om, vem man skall vända sig till. De målgrupper man då får fram, analyserar man med avseende på kännetecken, tidigare genomgången utbildning och möjliga kontaktvägar. Genom att på detta sätt kartlägga våra målgrupper skapar vi oss en bild av utbildningsbehovet och hur detta skall kunna lösas.

Aktionsprogram

Målsättningarna, målgruppsanalysen ligger till grund för den planläggning vi nu gör. Genom att fastställa en flerårsplanering ser man hur man på sikt vill uppnå målen. Genom årsplane-

ringen söker vi etappvis nå vårt mål. Genom, att alla kurser för hela idrottsrörelsen samplaneras kan man samordna och få till stånd kurser, som annars ej skulle kunnat arrangerats.

Ex gemensamt planerade kurser för flera distrikt. Vissa kurs typer, ex administrativ utbildning, anordnas på samma sätt för alla de 50 olika idrotterna.

Vad mer finns ett vinna? Jo, genom gemensam hotellinbokning kan man avsevärt pressa priserna.

Detaljplanering och genomförandet

För att detaljplanera och genomföra kursverksamheten (ca. 250 kurser/år)

Forts sid 15

Ska vi vinna gruppens förtroende måste vi ha något att ge den

Att vi tillhör en grupp är av stor betydelse för vår sociala utveckling. Gruppen fyller en rad funktioner för sina medlemmar. När vi samspelar inom gruppen blir det möjligt att uppleva trygghet, gemenskap och att utöva inflytande. När vi samspelar med andra utanför gruppen bidrar den till en del av vår identitet och understödjer vår säkerhet och självtillit. För att gruppen ska kunna ha dessa funktioner för medlemmen krävs en del saker av den enskilde. Han måste underordna sig och solidariskt försöka följa gruppens regler. Han måste också visa sin solidaritet med gruppen genom att företräda dess intressen utåt eller uppträda i likhet med de andra gruppmedlemmarna. Dessa krav uppfyller vi om gruppen är av betydelse för oss och om vi känner gemenskap med dess medlemmar. Den socialpsykologiska forskningen har visat på några faktorer, som är särskilt betydelsefulla för graden av gemenskap i en grupp.

Gemenskap

Viktigast är att gruppmedlemmarna har samma eller liknande mål. Det brukar de ha om de valt att tillhöra gruppen av likartade skäl. Det är också betydelsefullt att medlemmarna har gemensamma värderingar och att man har en gemensam referensram som sociologer brukar säga. Likheter i yttre avseenden t ex hudfärg, dialekt, kön och likheter när det gäller utbildning, uppväxtmiljö stärker ofta samhörigheten i gruppen.

Ett annat förhållande som brukar

Fil lic Mats Ekholm, t h, och fil kand Örjan Landell, t v, talar om gruppdynamik vid Föreningsbyråns instruktörskurs 9—10 apr Mats Ekholm, som är forskare vid universitetet, arbetar f n med projektet "Studier om skolans socialisation" (SOS-projektet). Han utgav nyligen en projektrapport (nr 86 från Pedagogiska institutionen). Ett av kapitlen, Gruppens funktion, har sitt speciella intresse även för fritidsledare och återges här.

bidra till att stärka gruppens sammanhållning har att göra med förekomsten av "hackordningar". I de grupper där man saknar fasta hackordningar och där det råder liten skillnad i värde, liten social distans, mellan individerna blir möjligheter för samhörighetskänslan större. För att gruppen verkligen ska komma att utveckla gemenskap fordras det, förutom att så många som möjligt av de ovan nämnda villkoren uppfylls, också att gruppens aktiviteter leder närmare det gemensamma målet. Vi kan sammanfatta faktorerna som påverkar gemenskap i följande schema:

Gemenskap		
Gemensamma mål		
Gemensam referensram	Liten social distans	
Lika värderingar	Aktiviteter som leder till det gemensamma målet	Yttre likheter

Ett specialfall av att ha ett gemensamt mål och som mycket effektivt bidrar till att svetsa samman gruppen är förekomsten av en gemensam fiende. Detta leder gärna till att gruppen, som vill stärka sin gemenskap, försöker utpeka gemensamma fiender. Kampen mot dessa fiender syftar då inte främst till att bekämpa fienden utan till att stärka banden inom gruppen och tona ner motsättningarna inom gruppen. Exempel på denna mekanism finner vi i gruppbildningar av alla storlekar från nationer till småbarnsgruppen på daghemmet. Förekomsten av en gemensam fiende är i många fall den faktor som leder till att en grupp uppkommer. De första byalagen i Stockholm uppkom till stor del för att avvärja omedelbara hot mot bostadsområden. När hotet från den gemensamma fienden upplevs som tillräckligt starkt kan motsättningar inom den egna gruppen tillfälligt skjutas åt sidan. Vid krig bildar många länder samlingsregeringar. Försöker en lärare att komma in i en elevgrupp kan han emellanåt räkna med att bli betraktad som en fiende och bli en faktor, som enar olika undergrupper inom elevgruppen och får dem att visa en solidaritet och samarbetsanda, som annars kanske inte förekommer.

Tolerans mot avvikande

När en grupp kännetecknas av stark samhörighet visar den liten tolerans

mot avvikande beteende. Handlingar och åsikter som innebär ett hot mot gruppens fortbestånd tolereras inte. Inte heller tolereras den som kan misstänkas vilja införa förändringar, som bryter upp gruppen. I grupper med stark sammanhållning är det speciellt viktigt att den som vill införa någon form av förändring vinner gruppen för sin idé och får gruppen att göra idén till sin om han ska ha någon chans till framgång.

Makten åt gruppen

Det är nödvändigt att gruppen själv får besluta hur den ska förhålla sig till våra förslag. Att införa förändringar mot gruppens vilja, leder ofelbart till att de nya metoderna motarbetas och kanske saboteras. Även idéer och förändringar, som kunde ha varit till direkt nytta för gruppen, kan på detta sätt "oskadliggöras".

... eller dess representant

Ett sätt att vinna gruppens förtroende och förebygga irrationellt motstånd är att låta de informella ledarna för berörda grupper medverka vid utformningen av våra förslag. Det är därför nödvändigt att vi förmår utskilja gruppens ledare. Det är viktigt att lära känna ledarna i den grupp som vi vill påverka också av ett annat skäl. Genom att vi kan studera och samtala med ledaren kan vi på ett tidsmässigt ekonomiskt sätt få information om gruppens värdesystem.

Gruppens ledare

Ledaren brukar vara den person som delar ut eller kontrollerar fördelningen av belöningarna. Ledaren brukar också inneha en central position i det informationsmönster som brukar finnas i de flesta grupper. Den som vet

vad som händer och ska hända i gruppen är av stort värde för andra.

När vi vill påverka en grupp måste vi känna gruppens norm- och belöningssystem. För att utvärdera dessa system innehåll måste vi studera vår grupp och dess ledare. Vid vårt studium av gruppen bör vi söka svar på frågor som

- Vad är det som utgör belöning i gruppen?
- Vilka beteenden leder till att man får belöning eller avstås från belöning?
- Vem eller vilka är det som fördelar och delar ut belöningarna?

Vi påpekade tidigare att det kan vara tidsmässigt ekonomiskt att ta kontakt med gruppens informella ledare när vi vill nå in i gruppen. Denne brukar vara svår att identifiera. Sociometrisk teknik kan vara till hjälp när vi försöker finna den eller de rätta. Men vi måste i så fall låta elever välja varandra ur mer än en aspekt för att vi ska nå ledaren. Det räcker inte med att ta reda på vem i gruppen som bäst behärskar gruppens informationssystem. Den som betraktas som ledare måste också ha inflytande uppåt i organisationens hierarki. Han måste ha makt att påverka gruppens situation. Båda dessa krav gäller naturligtvis också den ledare som skolan utsett om han ska få någon egentlig ledarfunktion. Det gäller också oss själva som påverkare och tillhör de faktorer som avgör om vi blir framgångsrika i vårt arbete med gruppen.

Vi kan också lära oss att finna gruppens ledare genom att vara uppmärksamma i samband med gruppdiskussion. Vem hjälper in de andra i diskussionen, vems yttrande väntar man på innan gruppens ställningstagande klarnar, till vems synpunkter återkommer man, är frågor vi måste

söka svaren till. Ibland finns det samtidigt flera ledare i gruppen, som då ofta har något olika funktioner. Forskningen kring ledarskap har visat på två huvudfunktioner hos ledaren. Dels den strukturerande funktionen som innebär planering, styrning och kontroll. Dels den känslomässiga som innebär hänsynstagande till gruppmedlemmarnas behov, krav och relationer. När ledarskapet är uppdelat på flera individer kan det många gånger vara så, att tonvikten hos en av dessa främst ligger på den strukturerande funktionen och hos en annan främst på den känslomässiga. Just denna fördelning av ledarskapet fann vi i den traditionella familjen där hufvudern stod för den styrande funktionen och modern för den mer känslöbetonade funktionen.

Olika umgängesmonster

Beroende på hur ledarskapet utövas kommer gruppen att utveckla olika umgängesmonster. Tre huvudtyper av umgängesmonster har ägnats särskilt intresse i den socialpsykologiska forskningen: det auktoritära, det demokratiska och låt-gå-mönstret. I det auktoritära mönstret betonas den formella ledarens styrande och strukturerande funktion mycket starkt och hela ansvaret för gruppens verksamhet ligger hos honom. Detta leder ofta, i synnerhet när det gäller arbetsuppgifter som kräver snabba beslut i trängda lägen, till att gruppen arbetar effektivt när ledaren är närvarande men avsevärt sämre när han är frånvarande eller slutar ge exakta direktiv.

Vid ett demokratiskt ledarmönster råder bättre balans mellan de två ledarfunktionerna och ansvaret är mera jämnt fördelat mellan ledaren och gruppen. Här är ledarens ständiga närvaro inte lika betydelsefull för gruppens effektivitet och allmänna beteende.

Forts sid 15

Selektivt föreningsbidrag

– en utmaning till nytänkande inom Göteborgs föreningsliv

Den verksamhet som bedrivs av ungdomens lokala organisationer i Göteborg ses som ett värdefullt och nödvändigt tillskott till kommunens egna strävanden att för barn och ungdom skapa bättre fritidsförhållanden genom personlighetsutvecklande och samhällsfostrande fritidsverksamhet. Detta är grundmotivet för kommunens föreningsstöd.

Samhällsutvecklingen ställer emellertid organisationerna inför nya och allt större krav och tvingar dem till nytänkande och vidare perspektiv. Flera organisationer har sålunda sökt nya vägar för sin verksamhet och vänt sig till delvis nya målgrupper. Nuvarande, i stor utsträckning schablonmässigt utformade, bidragsregler ger emellertid icke utrymme för dylika experiment eller annorlunda verksamhetsformer. Detta utgör sannolikt en hämmande faktor i organisationernas strävan mot utveckling av aktiviteter och metoder. Mot denna bakgrund beslöt sociala centralnämnden redan 1972 att inom ramen för tillgängligt anslag ge utrymme för bidrag till nya organisations- och verksamhetsformer.

Inte förrän i år har emellertid detta beslut kunnat få mera påtagliga konsekvenser. Anslaget till föreningsbidrag ökades från 1972 till 1973 med 1 miljon kr. Denna kraftiga resursförstärkning gav de ekonomiska förutsättningarna för att under 1973 med **selektiva** föreningsbidrag förverkliga tankarna på en bidragsgivning som är mera följsam och anpassad till de skiftande behoven av fritidsservice.

Bidrag — till vad?

I de riktlinjer, som sociala centralnämnden fastställde den 26 april 1973, framgår, att selektiva föreningsbidrag i första hand kan ifrågakomma för verksamhet som vänder sig till barn och ungdom samt arrangeras i stadsdelar som är underförsörjda på social service liksom aktiviteter för handikappade, invandrare och nyinflyttade, barnfamiljer och pensionärer. Bidraget avses sålunda att stimulera till insatser i områden och för målgrupper som sociala centralnämnden vill prioritera i enlighet med fastlagda grundläggande värderingar och mål för fritidsverksamheten. Aktiviteterna kan avse reguljär föreningsverksamhet, information och marknadsföring, uppsökande verksamhet, nybildning av föreningsverksamhet eller verksamhet av typ samhällsarbete. Verksamheten skall vara tidsmässigt begränsad till högst ett år. Några utfästelser om fortsatta bidrag efter en första bidragsperiod kan inte lämnas.

Bidrag — till vem?

Selektivt föreningsbidrag kan sökas av alla föreningar som bedriver fritidsverksamhet. Med förening jämställs sådana organisationer, sammanslutningar och grupper, vilka äger motsvarande organisatorisk fasthet ifråga om ekonomiskt och juridiskt ansvar.

Av ansökningshandlingarna skall framgå att föreningen är uppbyggd och fungerar enligt vedertagna demokratiska principer samt att den öppet tar ställning för demokratin som sam-

Fritidsledarförbundet

Fritidsledarförbundet är namnet på en ny intresseorganisation. Den har startats av blivande fritidsledare, som utbildar sig vid folkhögskolor och ledarinstitut. Bildandet föregicks av ett livligt förarbete vid ett flertal konferenser och skedde slutligen i början av april på Ljungskile folkhögskola.

Det är inte frågan om någon facklig organisation som arbetar med löne- och anställningsfrågor. Förbundets uppgifter blir istället att påverka utbildningen till fritidsledare samt att arbeta för en meningsfull fritid i samhället.

Fritidsledarförbundets viktigaste arbetsuppgifter är idag att bevara och förvara utbildningen på folkhögskolor och ledarinstitut. Detta med tanke på de förslag som har framförts från sina håll att förlägga utbildningen till

hällssystem. Inget hindrar, att ett projekt avser samverkan mellan olika arrangörer av fritidsverksamhet.

En särskild arbetsgrupp inom sociala centralnämnden kommer att delta i beredningen av inkomna bidragsframställningar.

En utmaning!

Det finns anledning förmoda att de selektiva föreningsbidragen kommer att stimulera organisationerna till nya aktiviteter. Ekonomiska problem har tidigare lagt hinder i vägen för möjligheterna att realisera detta. Sociala centralnämndens beslut om selektiva föreningsbidrag undanröjer detta hinder och innebär en utmaning till nytänkande inom Göteborgs föreningsliv.

Handsken är kastad!

Leif Svensson

universiteten (den s k kombinationsutbildningen) eller på gymnasieskolan.

För det första har folkhögskolan en erfarenhet av att utbilda fritidsledare, då en sådan utbildning har ägt rum på folkhögskolan under c:a tjugo år. För det andra utbildar vi oss till ett yrke som är mycket flexibelt och därför är det nödvändigt med en skolform som inte är byråkratisk. För det tredje så har folkhögskolan en naturlig anknytning till föreningar, kommuner och institutioner efter många års samarbete. Detta måste ses som en nödvändighet med tanke på framtida arbetsplatser. För det fjärde och sista så har kommunförbundet, KRF, och flera stora riksorganisationer uttalat sig för att fritidsledarutbildningen skall vara förlagd till folkhögskolan och ledarinstituten.

Förbundets målsättning är:

- att verka för en för människan meningsfull fritid i samhället,*
- att sprida kunskap och information om Fritidsledarförbundet, om fritidsledarutbildningen, dess inriktning och innehåll, och om till fritidsledarutbildningen anknutet yrkesområde,*
- att verka för inbördes sammanhållning och tillvaratagande av medlemmarnas gemensamma intressen.*
- att verka för samarbete och samordning mellan de olika folkhögskolor och institut som utbildar fritidsledare,*
- att verka för att "förbundet" erkänns som remissinstans,*
- att "förbundet" verkar för kontinuerlig fortbildning av medlemmarna.*

Förbundet är en religiöst och partipolitiskt obunden sammanslutning av elever och tidigare elever med en av förbundet godkänd utbildning samt yrkesverksamma efter särskild prövning

Hans Richardson

Forts från sid 9 ... Idrottens

de. Genom att den demokratiska le-
har varje idrott utsett en utbildnings-
ledare, som är huvudansvarig för sin
idrotts kursverksamhet. För att under-
lätta arbetet för dessa utbildningsle-
dare har en speciell handbok för ut-
bildningsledare framtagits. I denna
finns i checklistform alla de åtgärder
man som utbildningsledare har att tän-
ka på före, under och efter kurser. Vi-
dare finns speciella blanketter klara
för finansieringsplaner, redovisning,
inbjudan etc.

Uppföljning och kontroll

Lika viktigt som själva planeringen
och genomförandet är uppföljningen.
Man måste bedöma hur utbildningen
lyckats, vart ledarna tar vägen etc.
Denna kontroll talar om, hur vi lyc-
kats uppnå våra mål och vad vi ev inte
lyckats uppnå. Detta leder fram till en
ny nulägesanalys och med detta är
cirkeln sluten, ty nya mål sätts upp
och vi kan fortsätta enligt modellen
igen.

Detta är exempel på, hur en tänk-
bar utbildningsplanering kan skisseras
i grova drag. Är denna planering nöd-
vändig? Enligt min uppfattning måste
alla de ideella organisationerna följa
med och enligt denna eller andra mo-
deller systematiskt planlägga sin ut-
bildning. Man kan inte famla i blindo
och hoppas kunna hålla sina tidigare
positioner utan att vettigt planera de
åtgärder man vidtar.

Idrottsrörelsen har börjat med att
samordna sin utbildning, men borde
inte mer kunna samordnas? Framtiden
får utvisa om var och en på sitt håll
skall planlägga sina kurser eller om vi
skall hjälpas åt och gemensamt sträva
efter,

Bättre och bredare utbildning
för bättre och bredare fritid.

Jan Hugosson

Forts från sid 12 ... Ska vi

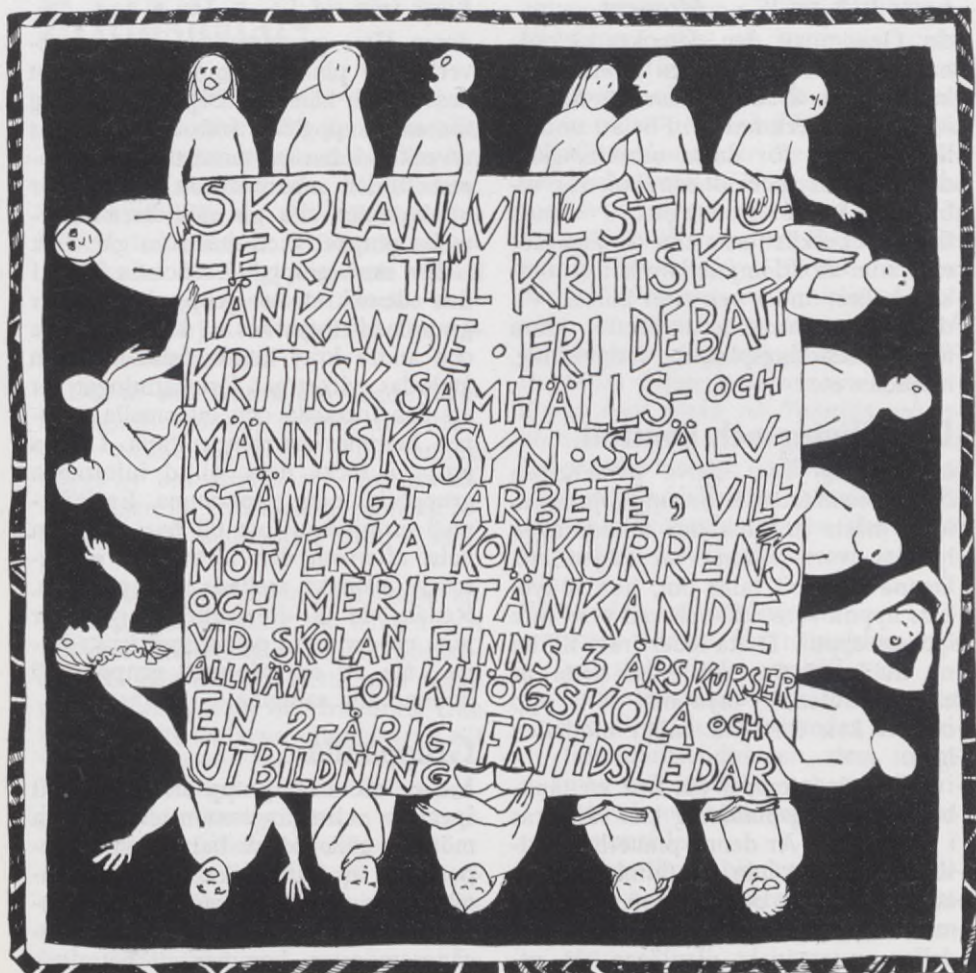
daren låter gruppledarna med-
verka vid planeringen skapar han ett
ansvar och känslomässigt engagemang
för arbetsuppgiften som inte lika lätt
utvecklas i den auktoritärt styrda grup-
pen. I den senare typen av grupper
uppkommer ofta en eller flera infor-
mella grupper med mål som går stick
i stäv med gruppens officiella mål. I
den demokratiska gruppen kommer
gruppledarnas känslomässiga
och andra krav lättare fram och kan
åtgärdas, vilket ger förutsättningar för
att den formella och informella grup-
pen kommer att sammanfalla. I stora
grupper tycks dock alltid informella
gruppbildningar uppkomma. En infor-
mell grupp kan inte bli hur stor som
helst eftersom den förutsätter en in-
tensiv kontakt mellan medlemmarna.
Redan vid 8—9 medlemmar börjar
man nå den övre gräns, som tycks fin-
nas, för att en informell grupp skall
kunna hålla samman.

Gruppanda

Varje informell grupp utvecklar sitt
speciella umgängesmönster. Detta
mönster gäller dock bara inom grup-
pen och är förbehållet dess medlem-
mar. Den utbölning, som försöker an-
vända sig av gruppens interna um-
gängesmönster, kommer att betraktas
med misstänksamhet. Det är därför
viktigt att inte omedelbart falla in i
gruppens interna kommunikations-
mönster. Detta gäller även om man
känner sig accepterad. Det tar tid att
växa in i gruppens gemenskap och
gruppen väntar sig att en utomstående
till en början ska bete sig just som en
utomstående. För att få god kontakt
med gruppen räcker det inte med att
känna dess anda. Ska vi vinna grup-
pens uppskattning och förtroende mäs-
te vi ha något att ge den.

Mats Ekholm

GÖTEBORGS FOLKHÖGSKOLA

SISTA
ANMÄLNINGS
DAG
DEN 15 MAJ

MAGASINSG. 23
411 18 GÖTEBORG
TEL: 031/13 93 63